

УДК 332.1:338.24

Луцак Р. Л.,

economist_555@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-1830-1800,

Researcher ID: I-2980-2017,

д.е.н., проф., професор кафедри економіки, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

МЕТОДИКО-ПРИКЛАДНІ ПОЛОЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Анотація. У статті обґрунтовано, що дієвість формування регіональної економічної політики в умовах децентралізації передбачає впровадження таких підходів: інституційного, програмно-цільового, територіально-функціонального, фінансово-економічного та інноваційно-цифрового. Визначено сутність, ключовий інструментарій, переваги та потенційні недоліки кожного з підходів. Наголошено, що інституційний підхід спрямований на створення ефективних органів управління та привабливого нормативно-правового середовища; програмно-цільовий – розробку регіональних стратегій і проєктів із чіткими цілями та завданнями, територіально-функціональний – обґрунтування специфіки окремих територіальних громад і їхнього внеску в економічний розвиток регіону; фінансово-економічний – стимулювання інвестицій і зміцнення фінансової автономії громад; інноваційно-цифровий – впровадження сучасних технологій управління та цифровізації публічних послуг. Інструментарій підходів формування регіональної економічної політики в умовах децентралізації охоплює комплекс заходів, спрямованих на зміцнення управлінських структур, планування та реалізацію стратегічних і проєктних підприємницьких ініціатив, стимулювання економічної активності та підвищення інноваційності і технологічності інфраструктури територій. Перевагами таких підходів є покращення інституційної автономії територіальних громад, чітка регіонально орієнтована цільова політика органів влади, забезпечення диференційованості та адаптивності регіональної економічної політики, зміцнення фінансової автономії територіальних громад, підвищення прозорості, оперативності та ефективності публічних управлінських процесів та ін. Водночас їхня реалізація пов'язана з ризиками, що включають залежність від рівня компетентності та ресурсної спроможності регіональних інституцій, значну формалізацію регіональних стратегічних програм та проєктів, нерівномірний розподіл ресурсів між територіями, високі витрати на впровадження технологій, можливі проблеми координації інтересів на різних рівнях управління та ін.

Ключові слова: регіональна економічна політика, регіон, регіональна економіка, органи місцевого самоврядування, територіальні громади, децентралізація, публічне управління, місцевий бізнес, підприємництво, економічний розвиток.

Lupak R. L.,

economist_555@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-1830-1800

Researcher ID: I-2980-2017,

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Economics, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

METHODICAL AND APPLIED PROVISIONS FOR THE FORMATION OF REGIONAL ECONOMIC POLICY IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION

Abstract. The article substantiates that the effectiveness of regional economic policy formation in the context of decentralization involves the implementation of the following approaches: institutional, program-targeted, territorial-functional, financial-economic, and innovative-digital. The essence, key tools, advantages, and potential disadvantages of each approach are determined. It is emphasized that the institutional approach is aimed at creating effective management bodies and an attractive regulatory environment; program-targeted - the development of regional strategies and projects with clear goals and objectives, territorial-functional - substantiation of the specifics of individual territorial communities and their contribution to the economic development of the region; financial-economic - stimulating investments and strengthening the financial autonomy of communities; innovative-digital - the implementation of modern management technologies and digitalization of public services. The toolkit of approaches to forming regional economic policy in the context of decentralization includes a set of measures aimed at strengthening management structures, planning and implementing

strategic and project-based entrepreneurial initiatives, stimulating economic activity and increasing the innovativeness and technological capabilities of the infrastructure of territories. The advantages of such approaches are improving the institutional autonomy of territorial communities, a clear regionally oriented target policy of government bodies, ensuring the differentiation and adaptability of regional economic policy, strengthening the financial autonomy of territorial communities, increasing transparency, efficiency and effectiveness of public management processes, etc. At the same time, their implementation is associated with risks, including dependence on the level of competence and resource capacity of regional institutions, significant formalization of regional strategic programs and projects, uneven distribution of resources between territories, high costs of implementing technologies, possible problems with coordinating interests at different levels of government, etc.

Keywords: regional economic policy, region, regional economy, local governments, territorial communities, decentralization, public administration, local business, entrepreneurship, economic development.

JEL Classification: R58, H70, O18

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-84-14>

Постановка проблеми. В Україні економіці регіонів властива значна залежність від грошових надходжень від центральних регуляторних органів, особливо в контексті забезпечення ключових соціальних потреб місцевого населення та покращення його ділової активності, реалізації локальних інфраструктурних проєктів та ін. За існуючої моделі регулювання національної економіки регіони не володіють достатніми ресурсами у вирішенні низки складних завдань, що впливає на їхню економічну безпеку та здатність швидко і гнучко адаптуватися до нових викликів та шоків. Відсутність необхідного ресурсного забезпечення суттєво обмежує темпи розвитку економіки регіону, що підтверджується слабкою інвестиційною та інноваційно-технологічною активністю місцевого бізнесу, повільною модернізацією ринкової інфраструктури регіону, поодинокими випадками реалізації довготривалих підприємницьких проєктів.

Примітно, що для територіальних громад нашої країни проблеми соціального захисту населення, дисбалансів регіонального ринку праці та значної зношеності інфраструктури набули системного і довготривалого характеру. У зв'язку з браком власних фінансових ресурсів і недостатнім обсягом зовнішніх інвестиційних надходжень в Україні сформувалася регіональна економічна політика, яка реалізується переважно без орієнтації на довгострокові сценарії розвитку та здебільшого спирається на короткострокові тактичні рішення, спрямовані на реагування на поточні виклики та підтримання соціально-економічної стабільності громади. Відсутність й інших необхідних ресурсів чинить негативний вплив на економічний розвиток регіону, обмежує ініціативи місцевого бізнесу та загострює численні ризики і загрози.

У підсумку актуальним є дотримання принципів системності та комплексності у формуванні регіональної економічної політики, яка має бути повною мірою адаптована до умов та практики децентралізації. Методичні розробки в цьому контексті виступають інструментарієм для розроблення обґрунтованих публічних управлінських рішень, спрямованих на стабільний розвиток регіональної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічних теоріях питанням формування регіональної економічної політики приділяється вагомое значення, представники яких по-різному обґрунтовують передумови забезпечення її дієвості та інструментарій удосконалення. Так, О. Кудінов акцентує увагу на специфіці побудови регіональної політики в умовах євроінтеграційних процесів [1, с. 36-44]; О. Крайник розкриває стратегічні напрями реалізації державної політики регіонального та місцевого розвитку в умовах децентралізації [2, с. 7-11]; О. Васильєв та В. Гур'єв доповнюють теоретичне підґрунтя, аналізуючи концептуальні засади державної регіональної політики в умовах антикризового управління [3, с. 135-141].

Потрібно виокремити низку наукових досліджень, присвячених нормативно-правовим, інституційним та соціальним аспектам регіональної політики. Так, І. Ярошенко та П. Семигулін виділяють численні недоліки та способи їх вирішення у системі нормативно-правового забезпечення публічного управління регіональним розвитком [4, с. 255-261]. На необхідності реформування регіональної політики наголошують Л. Ємельяненко та Л. Федулова, зокрема через посилення впливу децентралізації на якість та доступність соціальних послуг у регіонах [5, с. 4-11]. Соціальну складову регіональної економічної політики також виділяє О. Кришень, який обґрунтовує важливість інституційної підтримки як сучасної тенденції реформування економіки регіону [6, с. 52-54]. У науковій праці [7, с. 49-59] підкреслюється, що розвиток підприємництва є одним із ключових чинників забезпечення соціальної стабільності територій та реалізації їхнього людського капіталу.

Примітно, що повномасштабна війна критично змінила напрями регіональної економічної політики в Україні. На думку І. Ковтуна, проблемним питанням у повоєнному відновленні буде координація, демократична участь та залучення громад у процеси планування соціально-економічного розвитку територій [8, с. 84-96].

Іншим важливим напрямом наукових досліджень є здійснення фінансової децентралізації

та, відповідно, забезпечення економічної безпеки регіонів. Так, Г. Рибак, Федотова та Р. Білик наголошують на взаємозв'язках між процесами забезпечення економічної безпеки та соціально-економічної автономії регіонів, у яких посилена увага органів влади різних рівнів має приділятися подоланню та подальшому недопущенню внутрішніх і зовнішніх ризиків та загроз [9, с. 56-64; 10, с. 67-72]. Натомість у науковій праці [11, с. 78-92] обґрунтовується важливість створення фінансового простору інклюзивного розвитку, у межах якого перевага надається активному впровадженню інструментарію підсилення фінансової спроможності територій. Подібні аспекти висвітлюють і дослідження Н. Красностанової та Р. Придка, які визначають ключові елементи фінансової стійкості та умови розвитку економіки регіонів у децентралізованому середовищі [12, с. 314-321; 13, с. 136-142].

Значну увагу науковці надають процесам впровадження інноваційно-технологічних підходів, смарт-спеціалізації та структурної модернізації регіональної економіки. У працях [14, с. 69-75; 15, с. 15-26; 16, с. 162-168] наголошується на необхідності здійснення інноваційно-технологічних змін, розвитку цифрових компетентностей населення та використання потенціалу ІКТ-сектору для формування конкурентних переваг регіонів.

Таким чином, наукові дослідження передбачають розгляд багатьох методик формування регіональної економічної політики в умовах децентралізації, в яких перевага надається процесам фінансового забезпечення, інноваційно-технологічної модернізації, соціально-економічної стабілізації тощо. Відповідно, пріоритетного значення набуває розроблення системного підходу, у межах якого вдало поєднуються переваги різних методик з метою реалізації дієвого інструментарію забезпечення соціально-економічного розвитку територіальної громади на засадах реформування публічного управління та місцевого самоврядування, посилення ініціатив місцевого бізнесу та розвитку стартапінгу, модернізації локальної інфраструктури.

Постановка завдання. Метою статті є наукове обґрунтування методико-прикладних положень формування регіональної економічної політики в умовах децентралізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Регіональна економічна політика охоплює значну кількість операцій різних напрямів і для забезпечення ефективності її формування має як базуватися на фундаментальних положеннях, так і передбачати активне впровадження нових підходів та інструментів. Ця концепція пов'язана з існуючою невизначеністю та малопрогнозованістю економічних тенденцій, динаміка яких формується під впливом глобалістики та масштабної неоіндустріалізації, в контексті чого ключове значення надається активному впровадженню інноваційних і високотехнологічних розробок в систему публічного управління.

Регіони по-різному адаптуються до сучасних реалій, проте основний акцент все-таки робиться на вдосконаленні публічного управління, головна ціль якого полягає у підвищенні ефективності використання наявних ресурсів та активному їх залученні зовні, орієнтуючись на покращення інвестиційної привабливості регіону, ділової активності місцевого самоврядування, локальної інфраструктури тощо.

У системі регіональної економічної політики існує значна потреба у виборі прикладних підходів, здатних максимально врахувати конкурентні переваги регіону і на цій основі вибудовувати основні моделі економічного зростання. Безперечно, кожен із підходів має свої переваги і недоліки, а тому їх ефективність може бути оцінена лише за умови, коли кожен із них охоплює якомога більшу кількість операцій, які складають основу механізмів місцевого самоврядування у забезпеченні стабільності та стійкості економіки регіону.

Досвід багатьох високорозвинених країн підтверджує вагоме значення реформатування системи органів влади та їхніх повноважень, що передбачає ключові зміни у делегуванні регуляторних прав на регіональний і місцевий рівні. Центральні органи влади повинні забезпечувати координацію роботи над виконанням функцій стратегічного та тактичного управління економікою, тоді як операційні дії мають реалізовуватися на регіональному рівні. Модель децентралізації є важливою з огляду на отримання в регіонах більше можливостей використання наявних ресурсів – отримані грошові виплати місцевого бізнесу залишаються в територіальній громаді та спрямовуються на її розвиток і підтримання соціально-економічної стабільності. Децентралізація є поширеним інструментом на шляху досягнення гнучкості та адаптивності регіональної економіки в умовах постійних шоків і загроз.

Примітно, що впровадження децентралізаційного підходу до реформування державної регуляторної системи є поетапним і потребує значних інституційних, нормативно-правових та інших змін. Потребується насамперед виробити механізми, які гарантують дієвість руху грошових коштів, посилюють захист інтересів територіальної громади, забезпечують прозорий адміністративно-управлінський контроль. Ключовим напрямом децентралізації здебільшого розглядають підвищення активності та вагомості місцевого бізнесу і територіальної громади під час розподілу бюджетних надходжень та прийняття основних програм довгострокового економічного розвитку регіону. Саме дотримання принципу справедливого та прозорого регулювання і закладається у формування та вдосконалення регіональної економічної політики в умовах децентралізації.

Підходи	Сутність	Інструментарій	Переваги	Недоліки
Інституційний	Орієнтація на створення ефективних регіональних інституцій та формування привабливого нормативно-правового середовища	⊗ створення та розвиток Агенцій регіонального розвитку (АРР); ⊗ розширення практики міжмуніципальної співпраці (ММС); ⊗ оновлення та гармонізація нормативно-правової бази	↑ підвищення спроможності та інституційної автономії територіальних громад; ↑ покращення прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування; ↑ забезпечення стабільності, передбачуваності та правової визначеності публічного управління	↓ висока залежність від компетентності, професійності та активності регіональних інституцій; ↓ підвищення бюрократизації та уповільнення поступу публічного управління
Програмно-цільовий	Розроблення та реалізація регіональних стратегій, програм і проєктів з чіткими цілями та завданнями	⊗ розробка та оновлення регіональних стратегій розвитку; ⊗ планування та реалізація проєктів публічно-приватного партнерства; ⊗ розроблення регіональних дорожніх карт	↑ чітка регіонально орієнтована цільова політика органів влади; ↑ широкі можливості контролю регуляторних інституцій регіону; ↑ підвищення стратегічної координації між різними рівнями влади	↓ високий ризик формалізації регіональних стратегічних програм та проєктів; ↓ необхідність у постійному моніторингу, актуалізації даних і коригуванні цілей
Територіально-функціональний	Виділення специфіки територіальних громад та їхньої ролі в системі забезпечення економічного розвитку регіону	⊗ типологізація територій; ⊗ просторове планування та зонування територій; ⊗ розробка та реалізація субрегіональних стратегій економічного розвитку	↑ забезпечення адресності, диференційованості та адаптивності регіональної економічної політики; ↑ зниження диспропорцій між територіями; ↑ підтримка проблемних та депресивних територіальних громад	↓ високий ризик дискримінації або недостатньої підтримки окремих територій; ↓ складність координації інтересів різних громад та рівнів управління
Фінансово-економічний	Формування сприятливого фінансово-економічного середовища	⊗ оптимізація місцевих податків і зборів; ⊗ розробка та регулярне оновлення інвестиційних паспортів громад; ⊗ реалізація програм підтримки місцевого бізнесу	↑ зміцнення фінансової автономії територіальних громад; ↑ стимулювання інвестиційної активності місцевого бізнесу; ↑ підвищення економічної стабільності та диверсифікації господарства регіону	↓ залежність від зовнішнього фінансування та державних субвенцій; ↓ нерівномірний розподіл ресурсів між територіальними громадами
Інноваційно-цифровий	Забезпечення масштабної цифровізації публічного управління та впровадження інновацій для пришвидшення економічного розвитку регіону	⊗ впровадження GIS-технологій та електронних сервісів у діяльність органів місцевого самоврядування; ⊗ розвиток електронного урядування, електронної демократії та відкритих даних; ⊗ застосування цифрової аналітики, онлайн-моніторингу та управлінських інформаційних систем	↑ підвищення прозорості, оперативності та ефективності публічних управлінських процесів; ↑ покращення якості та достовірності аналітичних даних публічного управління; ↑ стимулювання цифрової трансформації територій та розширення доступу громадян до публічних послуг	↓ цифровий розрив між територіальними громадами; ↓ високі витрати на впровадження, модернізацію та технічне обслуговування цифрових систем; ↓ ризики кібербезпеки та захисту персональних даних

Рис. 1. Методико-прикладні підходи до формування регіональної економічної політики в умовах децентралізації: український сценарій

Пріоритетного значення децентралізація набуває для регіонів, ресурсний потенціал яких недостатньо використовується з огляду на їхні соціально-економічні інтереси. Регіони, що акумулюють значні обсяги бюджетних надходжень, але не мають можливості залишати їхню суттєву частину на місцях, у довгостроковій перспективі не здатні забезпечити власну стабільність і стійкість. Таким чином, у країні формуються дисбаланси – одні регіони з низьким рівнем ресурсно-економічного забезпечення потребують постійних державних субсидій та субвенцій, тоді як інші не можуть повною мірою використовувати наявні бюджетні кошти та стикаються з обмеженнями, особливо під час реалізації масштабних локальних інфраструктурних проєктів.

На рис. 1 узагальнено методико-прикладні положення ключових підходів до формування регіональної економічної політики в умовах децентралізації публічного управління з огляду на тенденції тривалого масштабного воєнного вторгнення та постійне загострення і посилення впливу зовнішніх гібридних загроз на економіку України.

Так, інституційний підхід передбачає формування спроможної та ефективної системи управління економікою регіону, у межах якої ключову роль відіграють інституції, здатні забезпечувати стабільність, прозорість і підзвітність публічного управління. Необхідність використання такого підходу обумовлена важливістю підвищення інституційної автономії територіальних громад, зміцнення професійної спроможності управлінських команд та впровадження сучасних нормативно-правових механізмів ефективного публічного управління. Серед ключових інструментів цього підходу – створення та розвиток АРР, розширення практики ММС, оновлення та гармонізація законодавства та ін.

Примітно, що інституційний підхід сприяє формуванню прозорого і передбачуваного середовища для реалізації регіональної економічної політики, підвищує ефективність координації між органами місцевого самоврядування та центральною владою, забезпечує стабільність правових та адміністративних процедур. Такий підхід стимулює розвиток інституційної культури в територіальній громаді, підвищує рівень підзвітності органів місцевого самоврядування і зміцнює довіру до локальних публічних інституцій.

Потрібно враховувати, що ефективність інституційного підходу значною мірою залежить від професійності та активності управлінських команд, наявності компетентного персоналу та адекватного ресурсного забезпечення. Також застосування відповідного підходу може супроводжуватися ризиками бюрократизації та уповільненням процесів прийняття рішень і надмірної формалізації процедур.

Натомість програмно-цільовий підхід реалізується через чітке визначення пріоритетів економічного розвитку регіону та встановлення конкретних стратегічних і тактичних цілей та завдань. Такий підхід передбачає організацію систематичної розробки регіональних стратегій економічного

розвитку, створення дорожніх карт та реалізацію проєктів публічно-приватного партнерства. Завдяки програмно-цільовому підходу органи влади отримують можливість координувати дії на різних рівнях управління, забезпечувати взаємозв'язок між короткостроковими заходами та довгостроковими стратегічними цілями, покращувати контроль і оцінювання результативності регіонально орієнтованих програм.

Використання програмно-цільового підходу дає змогу чітко відобразити потреби громад і пріоритети економічного розвитку, адаптувати управлінські рішення до змін підприємницького середовища регіону. Відповідний підхід сприяє підвищенню прозорості процесів прийняття та реалізації локальних стратегічних програм, розширенню можливостей для регулярного моніторингу та оцінювання ефективності реалізації загальнонаціональних стратегій.

Потрібно відзначити й численні обмеження програмно-цільового підходу, зокрема це висока залежність від якості підготовки стратегій та наявності достовірних аналітичних даних. Також існує ризик формалізації документів, коли стратегії та програми залишаються без практичного впровадження, потреба у постійному оновленні інформації та адаптації пріоритетів до динамічних умов децентралізації.

На відміну від інших підходів, територіально-функціональний орієнтується на виявлення просторових, соціально-економічних та інфраструктурних відмінностей між громадами. Такий підхід передбачає застосування різноманітних інструментів, зокрема це типологізація територій для класифікації громад за рівнем розвитку, ресурсним потенціалом та проблемними зонами; просторове планування та зонування, що забезпечує раціональне використання земельних і матеріальних ресурсів територіальних громад; розроблення субрегіональних стратегій економічного розвитку, орієнтованих на конкретні потреби регіону.

Завдяки територіально-функціональному підходу регіональна економічна політика стає більш адресною та диференційованою, що дозволяє зменшувати диспропорції між територіями, підтримувати депресивні та проблемні райони і забезпечувати рівномірний розвиток регіональної економіки. Водночас застосування відповідного підходу потребує ретельної координації між різними рівнями влади та зацікавленими сторонами, постійного моніторингу та коригування стратегій. Крім того, існує ризик дискримінації або недостатньої підтримки окремих територій, складність узгодження інтересів різних громад, що може ускладнювати реалізацію регіональної економічної політики в умовах децентралізації.

Стосовно фінансово-економічного підходу потрібно виділити його орієнтованість на створення економічно привабливого середовища, яке стимулює розвиток підприємництва, інвестиційну активність та загальне економічне зростання регіонів. Такий підхід передбачає реалізацію комплексу заходів, спрямованих на зміцнення фінансової

спроможності територіальних громад і формування прозорої та ефективної системи управління ресурсами. Так, до ключових інструментів фінансово-економічного підходу належать оптимізація місцевих податків і зборів, розробка та оновлення інвестиційних паспортів громад, впровадження локальних програм підтримки малого і середнього підприємництва та ін.

Ключовою перевагою фінансово-економічного підходу є забезпечення фінансової автономії територій, у результаті чого громадам вдається самостійно формувати та реалізовувати економічні ініціативи, реагувати на зміни зовнішнього середовища та диверсифікувати економіку. Попри це, реалізація відповідного підходу має певні обмеження та ризики, а саме: залежність від державних субвенцій і зовнішнього фінансування, нерівномірний доступ громад до ресурсів та ін.

Потрібно враховувати, що успіх фінансово-економічних ініціатив значною мірою залежить від компетентності місцевих управлінських структур, прозорості процедур та ефективності контролю за використанням бюджетних коштів. У цьому контексті важливого значення набуває розвиток електронної демократії, що забезпечує зростання участі громадян у прийнятті рішень через онлайн-засоби комунікації, консультацій та голосувань. Зокрема, завдяки цифровізації існує змога розширити можливості моніторингу соціально-економічних процесів у режимі реального часу і завдяки цьому органи місцевого самоврядування можуть своєчасно реагувати на виклики та оптимізувати управлінські дії. Йдеться про високе практичне значення використання інноваційно-цифрового підходу при вирішенні складних завдань підвищення якості, швидкості та прозорості децентралізованих управлінських процесів.

Примітно, що інноваційно-цифровий підхід охоплює широкий спектр інструментів – від застосування GIS-технологій для просторового аналізу та управління локальними ресурсами до впровадження електронних сервісів, платформ електронного урядування, відкритих даних та систем цифрової аналітики. Використання таких інструментів сприяє створенню в регіоні сучасної управлінської екосистеми, орієнтованої на оперативне прийняття рішень, розширення доступу громадян до публічних послуг та підвищення довіри до органів місцевого самоврядування.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Висока ефективність регіональної економічної політики обумовлена комплексним поєднанням інституційного, програмно-цільового, територіально-функціонального, фінансово-економічного та інноваційно-цифрового підходів. Так, застосування інституційного підходу передбачає створення ефективних регіональних інституцій та формування привабливого нормативно-правового середовища; програмно-цільового – розроблення та реалізацію регіональних стратегій, програм і проєктів з чіткими цілями та завданнями; територіально-функціонального – виділення спеціфіки територіальних громад та їхньої ролі

в системі забезпечення економічного розвитку регіону; фінансово-економічного – формування сприятливого фінансово-економічного регіонального середовища; інноваційно-цифрового – забезпечення масштабної цифровізації публічного управління та використання інновацій для пришвидшення економічного розвитку регіону. Кожен із підходів має численні переваги, завдяки яким можливо досягнути збалансованого економічного розвитку регіону, проте водночас характеризується певними обмеженнями, які необхідно враховувати при формуванні регіональної економічної політики в умовах децентралізації. Їх комплексне використання дає змогу оперативно реагувати на сучасні виклики, мінімізувати структурні дисбаланси та підвищити рівень економічної безпеки територіальних громад. У сукупності такі підходи формують цілісну модель регіональної економічної політики, здатну забезпечити стійкість, інклюзивність та конкурентоспроможність економіки регіону у контексті децентралізованого управління.

Перспективи подальших досліджень полягають у розширенні теоретико-методичних і науково-прикладних підходів до формування регіональної економічної політики, що передбачає розроблення нового інструментарію підвищення ефективності публічного управління та дієвості органів місцевого самоврядування, забезпечення розвитку підприємництва в умовах впливу децентралізаційних процесів на економіку регіону.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кудінов О. М. Особливості формування регіональної економічної політики в умовах євроінтеграції. *Економіка і регіон*. 2024. № 2(93). С. 36-44.
2. Крайник О. П. Напрями реалізації державної політики регіонального та місцевого економічного розвитку в умовах децентралізації. *Економічний вісник НТУУ "Київський політехнічний інститут"*. 2022. № 21. С. 7-11.
3. Васильєв О. В., Гур'єв В. О. Теоретичні засади державної регіональної політики в умовах реалізації антикризового управління. *Проблеми економіки*. 2024. № 3(61). С. 135-141.
4. Ярошенко І. В., Семигулін П. К. Аналіз сучасного нормативно-правового забезпечення системи публічного управління соціально-економічним розвитком регіонів в Україні. *Бізнес Інформ*. 2018. № 10. С. 255-261.
5. Ємельяненко Л. М., Федулова Л. І. Децентралізація в сфері соціальної політики в регіонах України. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 4-11.
6. Кришень О. В. Сучасні тенденції формування, реалізації та розвитку регіональної соціальної політики в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2020. Вип. 1(44). С. 52-54.
7. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л. Проблеми розвитку малого підприємництва та їх вплив на міграційну активність населення гірських районів Карпатського регіону України. *Регіональна економіка*. 2019. № 3(93). С. 49-59.

8. Ковтун С. Регіональна політика України в умовах післявоєнного відновлення: проблеми координації та демократичної участі. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*. 2025. Вип. 37. С. 84-96.

9. Рибак Г., Федотова Ю. Економічна безпека регіонів України в процесі децентралізації. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2023. № 2(1). С. 56-64.

10. Білик Р. Р. Механізми та інструменти забезпечення економічної безпеки регіонів України в процесі децентралізації. *Бізнес Інформ*. 2015. № 9. С. 67-72.

11. Цимбалюк І. Фіскальний простір інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 500 с.

12. Красностанова Н. Е. Фінансовий механізм управління збалансованим розвитком регіону. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна*. 2023. № 3-6. С. 314-321.

13. Придко Р. О. Основи фінансового забезпечення розвитку регіонів та громад: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського Університету. Серія Економіка*. 2024. Вип. 1(63). С. 136-142.

14. Лупак Р. Л. Пріоритети та інструменти формування і реалізації конкурентних переваг економіки регіонів в контексті розвитку внутрішнього ринку. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 3. С. 69-75.

15. Шульц С. Л., Луцків О. М. Структурно-технологічні зрушення в економіці регіонів у контексті перспектив розвитку смарт-спеціалізації. *Регіональна економіка*. 2021. № 2. С. 15-26.

16. Васильців Т. Г., Рудковський О. В., Лупак Р. Л. Роль сектору інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні та реалізації потенціалу SMART-спеціалізації на регіональному рівні. *Держава та регіони*. 2019. № 5(110). С. 162-168.

REFERENCES

1. Kudinov, O. M. (2024), Osoblyvosti formuvannia rehionalnoi ekonomichnoi polityky v umovakh yevrointegratsii, *Ekonomika i rehion*, № 2(93), s. 36-44.

2. Krainyk, O. P. (2022), Napriamy realizatsii derzhavnoi polityky rehionalnoho ta mistsevoho ekonomichnoho rozvytku v umovakh detsentralizatsii, *Ekonomichniy visnyk NTUU "Kyivskyi politekhnichnyi instytut"*, № 21, s. 7-11.

3. Vasyliiev, O. V. and Huriev, V. O. (2024), Teoretychni zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky v umovakh realizatsii antykrizovoho upravlinnia, *Problemy ekonomiky*, № 3(61), s. 135-141.

4. Yaroshenko, I. V. and Semihulin, P. K. (2018), Analiz suchasnoho normatyvno-pravovoho

zabezpechennia systemy publichnoho upravlinnia sotsialno-ekonomichnym rozvytkom rehioniv v Ukraini, *Biznes Inform*, № 10, s. 255-261.

5. Yemelienenko, L. M. and Fedulova, L. I. (2021), Detsentralizatsiia v sferi sotsialnoi polityky v rehionakh Ukrainy, *Ekonomika ta derzhava*, № 4, s. 4-11.

6. Kryshen, O. V. (2020), Suchasni tendentsii formuvannia, realizatsii ta rozvytku rehionalnoi sotsialnoi polityky v Ukraini, *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*, vyp. 1(44), s. 52-54.

7. Vasylytsiv, T. H. and Lupak, R. L. (2019), Problemy rozvytku maloho pidpriemnytstva ta yikh vplyv na mihratsiinu aktyvnist naseleennia hirskykh raioniv Karpatskoho rehionu Ukrainy, *Rehionalna ekonomika*, № 3(93), s. 49-59.

8. Kovtun S. (2025), Rehionalna polityka Ukrainy v umovakh pisliavoiennoho vidnovlennia: problemy koordynatsii ta demokratychnoi uchasti, *Naukovyi chasopys Ukrainського derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriiia 22 : Politychni nauky ta metodyka vykladannia sotsialno-politychnykh dystsyplin*, vyp. 37, s. 84-96.

9. Rybak H. and Fedotova Yu. (2023), Ekonomichna bezpeka rehioniv Ukrainy v protsesi detsentralizatsii, *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, № 2(1), s. 56-64.

10. Bilyk, R. R. (2015), Mekhanizmy ta instrumenty zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky rehioniv Ukrainy v protsesi detsentralizatsii, *Biznes Inform*, № 9, s. 67-72.

11. Tsymbaliuk I. (2022), Fiskalniy prostir inkluzivnoho rozvytku rehionu v umovakh finansovoi detsentralizatsii: teoriia, metodolohiia, praktyka : monohrafiia, Vezha-Druk, Lutsk, 500 s.

12. Krasnostanova, N. E. (2023), Finansovyi mekhanizm upravlinnia zbalansovanim rozvytkom rehionu, *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Seriiia ekonomichna*, № 3-6, s. 314-321.

13. Prydko, R. O. (2024), Osnovy finansovoho zabezpechennia rozvytku rehioniv ta hromad: teoretychnyi aspekt, *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Universytetu. Seriiia Ekonomika*, vyp. 1(63), s. 136-142.

14. Lupak, R. L. (2023), Priorytety ta instrumenty formuvannia i realizatsii konkurentnykh perevah ekonomiky rehioniv v konteksti rozvytku vnutrishnoho rynku, *Innovation and Sustainability*, № 3, s. 69-75.

15. Shults, S. L. and Lutskiv, O. M. (2021), Strukturno-tekhnologichni zrushennia v ekonomitsi rehioniv u konteksti perspektyv rozvytku smart-spetsializatsii, *Rehionalna ekonomika*, № 2, s. 15-26.

16. Vasylytsiv, T. H., Rudkovskiy, O. V. and Lupak, R. L. (2019), Rol sektoru informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u formuvanni ta realizatsii potentsialu SMART-spetsializatsii na rehionalnomu rivni, *Derzhava ta rehiony*, № 5(110), s. 162-168.

Стаття надійшла: 29.09.2025

Стаття прийнята: 24.11.2025

Стаття опублікована: 30.12.2025